

چیستی و هستی ماده

نویسنده:

زهرا تبریزان؛ عباس جوارشکیان

منتشر شده در:

دو فصلنامه علمی پژوهشی فلسفه و کلام؛ شماره ۹۱

چکیده:

باور به ماده‌المواد یا هیولای اولی یکی از کهن‌ترین باورهای بشری در عرصه اندیشه فلسفی است. در میان فلاسفه اسلامی، مشائین آن را تایید کرده و بر آن اقامه برهان نموده‌اند اما برخی دیگر آن را نپذیرفته‌اند. در این مقاله سعی شده براهین اثبات ماده اولی و اشکال‌هایی را که به هر یک، از جانب اندیشمندان اسلامی وارد شده است نقد و بررسی شود. برای رسیدن به این هدف دلایلی که ابن سینا به عنوان بزرگ‌ترین فیلسوف مشائی در کتب مختلف خود ذکر کرده است جمع آوری و مورد تحلیل و بررسی انتقادی قرار گرفته است. برهان فصل و وصل (دلیل اول)، بر مبنای نقدهای شیخ اشراق، شهید مطهری، و برهان قوه و فعل (دلیل دوم)، با آراء انتقادی آیت الله جوادی آملی و استاد مصباح یزدی و همچنین برهان حدوث (دلیل سوم)، با اشکالات استاد مطهری و استاد مصباح یزدی مورد بررسی قرار گرفته و تحلیل شده است. نتیجه این بررسی آن است که براهین یاد شده در معرض مناقشات جدی قرار داشته و به اثبات هیولای اولی منجر نمی‌گردند.

کلید واژه‌ها:

ماده اولی، ماده ثانیه، هیولی، برهان فصل و وصل، برهان قوه و فعل، قاعده حدوث قوه و فعل، قاعده

حدوث